

річ тут не стільки в простому засвоєнні готових висновків, скільки в умінні здобувати самостійними дослідженнями знання. А це потребує вільного володіння загальними законами пізнання, і методами наукового дослідження, типовими для відповідної науки, зокрема наук педагогічного циклу.

Адже навіть найсумлінніше засвоєння наукових знань ще не робить людину вчителем. Щоб одержана інформація успішно передавалася школярам відповідного віку, необхідно добре засвоїти закономірності процесу навчання і виховання, орієнтуватися за яких умов і які методи навчання найбільш ефективні. Слід навчитися правильно будувати уроки, застосовувати наочні посібники, використовувати прилади, технічні засоби навчання і багато іншого.

Вдало зауважив К. Ушинський: «...При хорошому підручнику і розумному методі навіть посередній викладач може бути хорошим, а без того та другого і найкращий викладач з такими рідкісними здібностями і такою запопадливістю до справи...довго, а можливо і ніколи не вийде на справжню дорогу.» [4, с. 555–556]

Відповідно, *психолого-педагогічна підготовка вчителя*, з одного боку, містить весь комплекс найкращих напрацювань видатних педагогів минулого, а, з іншого, – найновіші здобутки сучасників.

Кожен учитель викладає конкретний предмет. Зрозуміло, що неможливо навчити того, чого не знаєш сам. Це не вчитель математики, якщо він, доводячи теорему, боязко підглядає в конспект. Це не вчитель літератури, якщо він, вимагаючи від учнів читання вірша напам'ять, сам відтворює його, читаючи з книги. Повне і глибоке засвоєння профільюючих наук з будь-якої спеціальності вчителя є необхідною умовою викладання предмета в школі на сучасному науковому рівні.

Отож, *зміст методичної підготовки за спеціальністю*, так само, як і попередній комплекс якостей професіограми, залежить як від здобутків історії, так і від сучасних віянь.

У будь-якому разі, педагогам-початківцям не варто опускати руки. Адже справжнім учителем стають ціле життя. Усього можна досягнути наполегливою енергійною працею. Саме в ній виростають геній і талант. Визначний фізик А. Ейнштейн говорив: «У мене немає ніякого таланту, а тільки впертість мула і жагуча допитливість» [2, с.11].

Таким чином, **професіограма сучасного вчителя** – це не просто перелік вимог, що висуваються до його особистості, здібностей, майстерності та психолого-фізичних можливостей. Провідна роль належить спрямованості, мотивації, потребам у співпраці, в досягненнях, творчості, в самопізнанні, в емоційних контактах. А вже після цього необхідні розумові, естетичні, експресивні, організаторські та комунікативні здібності, спостережливність, терпимість, витримка, почуття гумору, доброта, організованість, оптимізм, самостійність, відповідальність, товариськість, готовність до симпатії, співчуття, вміння розбиратися в настроях учнів, вивчати і враховувати їх індивідуальні та вікові особливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дистерверг А. Избранные педагогические сочинения. М.: Учпедгиз, 1956. – 374 с.
2. Зелиг К. Альберт Ейнштейн. – М.: Автомиздат, 1966. – 232 с.
3. Сластенин В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. – М.: Просвещение, 1976. – 159 с.
4. Ушинський К.Д. Твори в шести томах. – К.: Рад.шк., 1952–1955. – Т 6. – С. 555–556.

Карої О.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

КОХАННЯ У ЖИТТІ СТЕНДАЛЯ, ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА ТА ДЖОРДЖА БАЙРОНА

"Любов - це рід безумства, тому що, покохавши жінку, ми бачимо її не такою, яка вона насправді; проте, це солодке безумство, воно одне і наповнює життя сенсом" Стендаль[7]

І справді, щастя не в багатстві, а у такому незвичайному, окриляючому почутті, як кохання. Проте, у кожної людини створюються власні погляди про любов. Одні вважають, що можна лише один раз в житті закохатись, а інші стверджують, що закохуватись людина може

багато раз. Дещо схожі точки зору були у Стендаля(Анрі-Марі Бейля) та Оноре де Бальзака, проте зовсім інші, ніж у Джорджа Гордона Байрона.

Найсвітлішим людським почуттям називав кохання класик французького реалізму **Стендаль**. Жінка, яка змінила все його життя – міланська красуня **Матильда Вісконтіні**, дружина генерала Яна Дембовського. Матильда Дембовська-Вісконтіні була потрібна Анрі Бейлю для того, щоб він міг стати Фредеріком Стендалем. Жінка одразу полонила серце Бейля. І він, який усе життя вдавав із себе легковажного молодика, закохався в неї безтямно. Коли вони познайомилися, їй було двадцять вісім, вона була розведена і у неї вже було двоє синів. Шалене кохання Стендаля Матильда не розділила. Її серце належало іншому – карбонарію Уго Фосколо і Стендалю залишалося тільки одне – бути хоча б поруч з коханою, просто бачити її.[4;7] З листа Стендаля: «Живу тією думкою, що через місяць матиму щастя побачити Вас. Ця фатальна потреба бачити Вас володіє мною, захоплює і надихає мене», ми бачимо, що справді ця жінка мала неабияке значення для письменника. Матильда надихнула Стендаля на створення трактату "Про кохання". У цій книзі Стендаль пояснив свою теорію "кристалізації людини", яка полягала в тому, що любов може стати такою сильною, що перетворює кохану (або коханого) на досконалу особистість.[5;7]

Дещо інша доля була у **Оноре де Бальзака**. Він мав успіх серед жінок. Мабуть, їх спочатку вабила його сила розуму й могутність таланту. Найчастіше все починалось із листів - як і з жінкою, яка у майбутньому стала його дружиною. Та слід думати, що відповідав він не кожній. Перевагу він віддавав дамам вищого світу.

Зовсім інший фінал своєї "love story" був у Бальзака, ніж у Стендаля. Світлий та неповторний вогник щастя принесли у його життя **Евеліна Ганська** (уроджена графиня Ржевуська, родичка королів) .Створено чимало легенд навколо роману Бальзака з Евеліною Ганською. У лютому 1832 року він отримав лист із Одеси від своєї шанувальниці. Вона не називала свого справжнього імені. Потім були ще листи, і нарешті Бальзак дізнався, що таємнича дама – Евеліна Ганська, дружина Венцеслава Ганського(який володів мільйонами), яка жила на Київщині, у маєтку чоловіка. Із першої зустрічі у Швейцарії Евеліна і Оноре покохали одне одного. Їхній роман тривав 18 років. Бальзак терпляче чекав смерті чоловіка Евеліни і таки дочекався, після цього вони вирішили одружилися. Весілля відбулося 14 березня 1850 року у Бердичеві. Після цієї події Бальзак надіслав своїм родичам і друзям чотири листа, сповнених радості і щастя. В одному з них він писав: „...три дні тому я одружився з єдиною жінкою, яку любив, яку кохаю ще більше, ніж раніше, і буду кохати до смерті. Союз цей, я думаю, – нагорода, яку послав мені Господь... за роки праці, за труднощі, яких я зазнав і які здолав. У мене не було ні щасливої юності, ні квітучої весни, зате буде найпрекрасніше літо і найтепліша осінь...”[3;8-9]

Наприкінці квітня подружжя поїхало до Парижа. Бальзак повертався на батьківщину вже тяжко хворим. Евеліна як мужня, віддана і терпляча дружина не відходила від його ліжка. Лікар Бальзака із захопленням відгукувався про Евеліну. Він цінував у ній мужність, уміння не давати волі відчаю. Сестра Бальзака Лора говорила, що Єва вирішила вийти заміж за Бальзака запізно, але то було героїчне рішення: ця жінка розуміла, що бере шлюб з людиною, яка приречена тяжкою хворобою на загибель. Вона знала, що доглядатиме хворого, знову стане вдовою. Протягом трьох місяців Евеліна не відходила від ліжка вмираючого.

Бальзак не раз розповідав читачам „Людської комедії” про те, як можна все життя мріяти про кохання, а коли воно, здається, прийшло, щось стає на перешкоді. Письменник ніби розкривав історію свого життя: „Досягти мети, вмираючи, як античний гонець! Бачити, як щастя і смерть одночасно вступають на твій поріг! Завоювати кохану жінку, коли кохання вже гасне! Не мати можливості насолоджуватися, коли право бути щасливим нарешті здобуте! Це було долею стількох людей!...”[6]

Після таких відчайдушних вчинків Евеліни ми без сумніву можемо спростувати усі легенди, у яких нам розповідають про те, що їхні почуття були нещирими.

По - іншому склалось особисте життя **Джорджа Гордона Байрона**, найяскравішої постаті в англійському романтизмі. Різні жінки володіли серцем генія. А Мері Чаворт, Августа Лі, Тереза Гвіччолі увійшли не лише в його життя, а й у мистецтво всього світу, спричинивши появу неповторних поезій.

А зараз варто розповісти про різні кохання знатної англійської постаті.

Дафф Мері - перше кохання Байрона. У дитячому віці він відчув сильну симпатію до "маленької дівчинки з темно-каштановим волоссям і очима газелі, чие чарівне личко, голос, постань і манери змушували його не спати ночами, хоча йому було тільки дев'ять років". Тоді він був ще хлопчиком, який ще і не знав, що таке кохання, але про це раннє почуття поет згадував і в зрілому віці. Дізнавшись, що його "перша любов" вийшла заміж, він відчув глибокий душевну біль і вдався до меланхолії.

Паркер Маргарита - кузина Байрона, **друге** кохання його дитинства. "Дівчинка з темними очима, довгими віями, грецьким профілем і осяйною красою", яка померла через два роки після того, як поет закохався у неї. Байрон стверджував, що саме вона дала поштовх його поезіям. "Перший стрибок у літературу" він здійснив у 1800 році під впливом йснив у 1800 році під впливом почуття до кузини. Висловивши свої зізнання у віршах, Байрон пізніше вшанував пам'ять Маргарити елегією.

Чаворт Мері - (дочка сусідів Байронів по Ньюстедському абатству) **третє** кохання поета його юнацьких років. Між далекими родичами Байрона і Мері колись відбулася дуель, на якій був убитий древній предок Чавортів. Однак це не завадило дружбі Джорджа з вісімнадцятирічною Мері, що вирізнялася з-поміж інших дівчат неабиякою вродою і розумом. Вона не підозрювала, що стане об'єктом його сильної пристрасті. Молоді люди разом читали, гуляли, ходили на вечірки. Але коли хтось сказав Мері про закоханість Байрона, вона суворо відповіла: "Невже ви думаєте, що я могла зацікавитися цим кульгавим хлопчиком?" Образливі слова дівчини лише посилили почуття Байрона. Розчарування й глибокий біль не давали йому забути Мері. Дівчина вразила його до глибини душі. Байрон дуже довго оспівував своє кохання у віршах, навіть коли Мері вийшла заміж.

Мілбенк Анна Ізабелла (або як її називали в домашньому колі — Аннабела) — **дружина** Байрона, з якою він одружився в 1815 році, а через рік розлучився. Про Байрона казали, що він узяв шлюб з нею через гроші, але на той час його матеріальне становище було досить міцне. В Аннабелі він шукав те, чого не знаходив в інших жінках (котрі упадали за ним) душевну рівновагу, поміркованість, гідність, взаєморозуміння. До знайомства з Аннабелою Байрон пережив бурхливий роман з **Кароліною Лемб**, пристрасною, ексцентричною жінкою. Порівняння обох було на користь Аннабелі. З нею Байрон почувався спокійно й затишно. До того ж вона була досить розумною, сама писала вірші, цікавилася його творчістю. Вони були дуже різні, але це й притягувало його. У щоденнику 1813 року поет писав: «Які дивні наші стосунки і наша дружба. Без іскри кохання з одного й з другого боку... Вона жінка надзвичайна і зовсім не примхлива. Вона поетеса, математик і метафізик і при цьому добра, чуйна, ніжна і без великих претензій». Пізніше він записав: «Я знову закохаюсь, якщо не буду обережний». Незабаром так і сталося. У січні 1815 Байрон одружився з **місс Мілбенк**. Він ніжно називав її «яблучком» (ріріп), а вона його «селезнем» (duck). Проте щастя молодих було нетривалим. Через рік вони розірвали стосунки. Аннабела пішла від нього з маленькою дочкою Адою. Причин, що привели до розлучення було багато. Байрон хотів виїхати з Англії і жити в теплих краях, подорожувати світом, а його дружина не уявляла життя поза туманним Альбіоном. Байрон легко закохувався, вів досить вільне життя у світському товаристві, а Аннабела не могла з цим змиритися. Його вірші та політичні виступи, які раніше подобались Аннабелі, тепер тільки дратували її. Вона прагнула до спокійного, урівноваженого життя, а бентежний характер чоловіка не давав змоги жити так, як їй хотілося. Деякі біографи Байрона пишуть, що поет ніколи не любив Аннабелу, що це був випадковий шлюб. Але чи справді це так?.. Є достовірні свідчення, що перед смертю Байрон згадав саме свою сім'ю. Останніми його словами були: «Моя дружина? Моє дитя? Моя сестра? — ви знаєте все... ви повинні сказати все... ви знаєте всі мої бажання...» [2;7-8]

Поет надміру захоплювався жінками, але ця любовна гонка закінчується у квітні 1819, коли він познайомився з **Гвіччюлі (Гамба) Тереза** (його останнє кохання) - молодою дружиною найбільшого багатія Равенни. З того часу він супроводжує родину Гвіччюлі в подорожах, не раз винаймає поверх у якомусь з її будиночків. Спочатку шістдесятилітній граф намагається не помічати стосунків англійського поета зі своєю дружиною, потім робить спробу позичити в Байрона велику суму грошей, на що поет не погоджується, нарешті, рішенням Папи Римського подружжя розлучається, і Тереза переїжджає до своїх батьків, іншими словами, оселяється в

Байрона. Прекрасна, юна і добре освічена, Тереза стає прототипом Ади з „Каїн”, Мірри з „Сарданапала”. Під її впливом Байрон перекладає з італійської мови Данте й Пульчі. На її прохання пише „Пророцтво Данте”. На її вимогу тимчасово припиняє роботу над „Дон Жуаном” який Терезі здається аморальним. Тереза глибоко вивчала твори Байрона, шукаючи в його героях ключі до душі поета.[1;7-8]

Які різні особистості, які різні долі, різні творчі шляхи, але їх всіх пронизало це чудесне почуття - кохання. Воно не залишило байдужим жодного з них. Свої почуття вони висвітлювали у творах. Незважаючи на те, чи одна жінка була у житті письменника, чи їх було декілька, ми помічаємо, що вони мали колосальний вплив на своїх коханих. І завершити варто словами Стендаля: «Так, половина — до того ж прекрасна половина життя залишається прихованою для людини, яка не любила з пристрастю».[7]

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Байрон Дж. Дон Жуан: Поема/ Пер з англ. С. Є. Голованівського; Передмова С. Д. Павличко. - Харків: Фоліо, 2001. - С. 7 - 8
2. Байрон Дж. Стихотворения, поэмы, драматургия/ Пер. с англ.(Коментарии О. Дорофеева). - М.: "РИПОЛ КЛАССИК", 1999. - С. 7 - 8
3. Бальзак Оноре де Твори: Людська комедія: Етюди про звичаї: Сцени воєнного життя: Сцени приватного життя/ Пер. з фр.(Передмова Д. В. Затонського).- В 10 Т. -Т. 1. - К.: Дніпро, 1989. - С. 8 - 9
4. Стендаль Красное и черное/ Пер. с фр. С. Боброва и М. Богословской . - М.: Правда, 1989. - С. 7
5. Стендаль Собрание сочинений /за ред. Ефимова .- У 15 Т. - Т.1. - Москва: Правда, 1959 . - С. 7
6. www.cyclop.com.ua/content/view/323/1/1/46/
7. www.citay.info/man/frederik-stendal-mari-anri-beil

Кондратюк Г.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н. Л

ЧЕРЕЗ ТЕРНИ ДО ЗІРОК

У кожної людини – своя земна орбіта. В однієї – висока, окрилена, в іншій – низька, приземлена. Іван Антонович Климишин, наш земляк із села КутискиЛановецького району, без сумніву, належить до перших. Цей видатний син Тернопільщини – доктор фізико-математичних наук, професор Прикарпатського педагогічного університету ім. Василя Стефаника, учений-астроном зі світовим ім’ям, автор 75 монографій (враховуючи перевидання) та науково-популярних книг із космічної газодинаміки, історії та теорії календаря, історії астрономії, окремих аспектів релігієзнавства.

Водночас, поруч із землею, має Іван Антонович і «свою» небесну орбіту. Десь там, у глибинах Всесвіту, є планета, яку назвали «Климишин». Небагато землян удостоюються такої честі – мати «свою» планету, а за життя – ще менше.

Доробок вченого не обмежується площиною точних наук. Іван Антонович також є талановитим педагогом. Проте, саме дослідження особливостей його педагогічної діяльності залишається на сьогодні відкритим питанням.

Мета статті – охарактеризувати значення доробку І. А. Климишина для розвитку освіти України.

Батько Івана Антоновича – Антон Васильович Климишин, простий селянин, будучи сліпим на одне око, вмів визначати час за зірками, з точністю до декількох хвилин. Ось таким був його заповіт: «Я в цю зоряну глибину лише задивляюся, а ти спробуй з’ясувати, щовоно там і до чого...» [3, с123]

Педагогічну діяльність І. А. Климишин розпочав восени 1956 року. Як практикант Львівського державного університету, він читав лекції і проводив лабораторні роботи, причому у значно більшому обсязі, ніж це вимагалось від аспіранта.

Крім того, в Івана Антоновича, за його словами, був величезний досвід спілкування зі школярами – він же «провів за час перебування у Львові близько 450 екскурсій в астрономічній обсерваторії, були зустрічі з учнями» [3, с. 159]. Зрештою, молодий педагог вже тоді відзначався неабияким хистом популяризації астрономії.

У 1956 році в Івана Климишина діагностували кавернозний туберкульоз легень. Відповідно, в подальшому йому, як хворому, участь у педагогічному процесі була фактично